

Skurepulver

rensar alt paa et Øjeblik og hjælper, hvor andre Midler ikke formaade det. Saa virkningsfuldt er det. I Deres eget Hjem har De mindst 20 Gange om Dagen Brug for den lille praktiske Daase med det nye Strølaag til 25 Øre, den lille Pakke til 15 Øre. Dansk Arbejde.

Enfabrikanten: Henkel & Co., A.-S.
København.

20.45—21.50: Broget Aften.
21.50—23.15: Transmission af
Danskemusik fra Restaurant
»Wivels«.

Arbejderes Lønninger under skiftende Konjunkturer.

Af Henry Stjernquist.

Hvad vilde Borgerskabet mon have sagt, hvis det i 1870'erne var profeteret, at Universitetet i 1930 vilde antage en nationaløkonomisk Doktorafhandling, som i vidt Omfang byggede paa »Socialistens« og »Social-Demokraten«s Meddelelser om Arbejdernes Kaar?

Naar dette nu er sket med Dr. Jørgen Pedersens Afhandling, maa man heri se en Erkendelse fra Københavns Universitet af, at Social-Demokraten's Lønkampagner byggede paa tilstrækkelig vederhæftige Oplysninger, hvilket man bør notere med Tilfredshed. Endvidere er der Grund til at takke Institutet for Historie og Samfundskonomi for, at det har sat denne Undersøgelse i Gang og gjort Offentligheden bekendt med det interessante Materiale.

Formaålet med Dr. Jørgen Pedersens Afhandling har været at give et Billede af de danske Arbejderes Lønninger under de skiftende Konjunkturer fra Midten af forrige Aarhundrede til Verdenskrigens Udbrud. Social-Demokraten's Oplysninger er som nævnt her ved en af Hovedkilderne, men desuden er der fremskaffet Lønningshøjer fra enkelte Virksomheder, og Studiet af disse giver et levende Indtryk af, hvorledes Forholdene har ariet sig gennem Tiderne paa de paagældende Fabriker og Værksteder.

Den rette Forstaaelse af Arbejdernes Kaar faar man imidlertid ikke ved blot at undersøge Pengelønnernes Svingninger. Varepriserne's Bevægelse spiller en lige saa stor Rolle, og det er derfor ganske naturligt, at Dr. Jørgen Pedersen paa Grundlag af de af Institutet fremskaffede Oplysninger om Varepriser,

bl. a. hos enkelte Købmænd, har søgt at faa et Indblik i Prisbevægelsen gennem Tiderne og derefter foretaget Sammenligninger med Lønbevægelserne. Og endelig maa det ved en videnskabelig Afhandling anses som en Selvfølge, at man til Slut undersøger, hvorvidt det indsamlede Materiale ændrer noget i de tidligere raadende Anskuelser om vedkommende Emne, og dette sker da ogsaa i det afsluttende Afsnit: Lønteoritiske Bemærkninger.

Man maa nu spørge om: Hvad har Forfatteren faaet ud af det Materiale, der er stillet ham til Raadighed?

Hvad den rent tekniske Behandling angaar kan der rettes adskillige Indvendinger, og dette gælder navnlig de sidst i Bogen paabefteede grafiske Fremstillinger. Formaålet med saadanne maa altid være dette, at man ved Betragtning af Kurverne enten faar et hurtigere eller et mere samlet Indtryk, end hvis man studerer de talmæssige Oplysninger direkte. Men disse elementære Forordninger opfylder saa godt som ingen af Kurverne. Hvad de skal betyde, skal man næsten altid søge opklaret ved at fluse Teksten igennem, men ofte endda uden Resultat.

At Kurverne er logaritmiske, meddeles ikke, men antydes saavidt ses kun eet Sted i Teksten under et Afsnit om Petroleum. Ofte er der paa Kurverne ikke angivet nogen Enhed (paa Ordinaterne). Og der er tegnet indtil 12 Kurver paa samme Blad i røde, grønne, gule, sorte, stiplede og utiplede Linjer, saa man paa Forhaand fuldstændig maa opgive at faa noget samlet Indtryk.

De sidste 100 Sider af Bogen fyldes af en Del af Forfatternes Materiale, men ogsaa for dette Afsnit's Vedkommende gælder det, at den tekniske Udførelse ikke er god. Man kan ikke væge sig mod det Indtryk, at Forfatteren blot har villet aflevere en Mængde Tal, men ikke har givet sig Tid til at foretage nogen Bearbejdelse, saaledes som en øvet Statistiker vilde have gjort.

Betegnende er det saaledes, at der i adskillige Tabeller staar Lønoplysninger helt op til Aaret 1927, skønt Afhandlingen kun vedrører Tidsrummet indtil 1913, og de paagældende

Tal bliver da heller ikke behandlet i selve Teksten. Paa den anden Side savner man i Tabelafdelingen adskillige Oplysninger. Dette gælder bl. a. Engrospriserne for en Række Varer, hvis Prisudvikling er afbildet i Kurvetillægene, medens man forgæves søger Tallene for de paagældende Varer i Tabelafdelingen. Og lige saa besynderligt forekommer det, at der hverken i Tabellerne eller i selve Teksten findes nærmere Oplysninger om de Virksomheder, hvorfra man har modtaget Meddelelse om deres udbetalte Lønninger gennem Tiden; hvis der f. Eks. blot var anført Antal Arbejdere i disse Virksomheder, vilde Læseren dog i nogen Grad være orienteret m. H. t. den Betydning, man kan tillægge de paagældende Tal.

Den her fremførte Kritik kunde man hævde var smaaig, saafremt selve Afhandlingen udmærkede sig paa anden Maade, og det skal da ogsaa indrømmes, at nationaløkonomiske Forfattere kan være saa betydningsfulde, at man gerne tilgiver dem Sjuketheder og Unøjagtigheder i Enkelthederne — ja dette kan endda for visse være en særlig Charmé.

Man faar imidlertid under Læsningen det Indtryk fæstnet, at Arbejdet med det her behandlede Emne har været en Slags Støbeske, hvori er hældt Dr. Jørgen Pedersens tidligere liberalistiske Anskuelser.

Nogle af disse er endnu ikke smeltet, og man genkender dem derfor i forskellige Sætninger i Afhandlingen, men Størstedelen af Støbeskens Indhold er endnu en uformet Masse. Karakteristisk er saaledes den Sætning, hvori Forfatteren resumerer sin Opfattelse af, hvad der bestemmer Lønningernes Højde, nemlig at det er »samtlige de Faktorer eller Kræfter, som paavirker Lønfastsættelsen«. Det er ikke for meget sagt, at det er den Slags — rentud sagt — Værel, som mere end noget andet hindrer Nationalekonomerne i at faa den Indflydelse, som Mennesker med økonomisk trænet Hjerne burde have. Og Gang paa Gang irriteres man under Læsningen ved udtværede Banaliteter, ofte ledsaget af forstærkende Udtryk, saasom: selvfølgelig, indlysende, aabenbart, vistnok med Sikkerhed — undertiden dog i Forbindelser, hvor vedkommende Paastand netop ikke er indlysende uden nærmere Forklaring.

Hertil kommer, at man ofte faar det Indtryk, at Dr. Jørgen Pedersen ikke har levet sig tilstrækkelig ind i det Stof, han har antaget sig at behandle. F. Eks. bemærkes det et Sted om den danske Fagforeningsbevægelse, at den var importeret — og væsentligst fra England.

I disse faa Linjer røber Dr. Jørgen Pedersen baade en — efter mit Skøn utilladelig — Uvidenhed om sit Emne og en Opfattelse af Aarsagerne til Fagforeningernes Opstaaen, som strider mod den, der er almindelig anerkendt.

I denne Forbindelse maa udtrykkes Forundring over, at Forfatteren saavel i det teoretiske Afsnit som under Skildringen af Arbejderbevægelsen kan undgå at nævne Marx ikke fordi man »er grave Marx op for eventuelt at slaa ham ihjel igen, men fordi der i Marx's Udtalelser, netop om Lønbevægelserne, er Ting, som stadig kan læses med Interesse og endda citeres med større Berettigelse end Ricardo og Adam Smith m. fl. For Forfatteren vilde et Bekendtskab med Marx endvidere have haft den Fordel, at han ikke havde blandet Lassalles og Marx's Teorier sammen og paabefteet disse Betegnelsen »den idealistiske Socialisme«.

Dr. Jørgen Pedersens uafklarede Stilling maa formentlig ligeledes være Grunden til, at hans Arbejde er uden indre Balance. Man faar en Mængde Enkeltheder serveret Side op og Side ned, men det er f. Eks. meget vanskeligt for Læseren at interessere sig videre for Forfatterens Diskussioner af Spørgsmaalet, hvorvidt Arbejdsmandslønningerne hos

Firmaet Jacol, Holms Sønners Rebslageri i København har bevæget sig paa samme Maade som Lønningerne for samtlige Arbejdsmand. Forfatteren er selv klar over, at Lønbevægelserne for de enkelte Virksomheder kun i meget grove Træk falder sammen med Lønbevægelserne for samtlige Virksomheder i hele Landet, og det havde maaske da været naturligt at lade være med en saadan Generalisering, men nøjes med at offentliggøre Materialet, som det er.

Behandles disse Enkeltvirksomheder indgaaende, kan man derimod ikke sige det samme om Notaterne fra Social-Demokraten, for saa vidt angaar Tiden efter 1902, idet Forfatteren her giver helt op. Som Grunde hertil anføres dels det store Arbejde med disse Citater (hvilket i en Doktorafhandling ikke synes tilstrækkelig Begrundelse, saafremt Oplysningerne iøvrigt er af Værdi), dels at de Samvirkende Fagforbund siden 1902 udsender aarlige Beretninger om Lønudviklingen (som Forfatteren nøjes med at henvise til uden at benytte eller bearbejde dette Materiale nogen Retning), og endelig at Tiden efter Aarhundredskiftet ikke rembyder saa stor Interesse.

Til det sidste kan siges, at hvis dette Tidsrum er interesseless, vilde det være naturligt at standse hele Undersøgelsen ved Aar 1900, saaledes som Forfatteren til en vis Grad da ogsaa har gjort, men med Bibeholdelse af Titlen: Arbejdsmandslønninger. Indtil 1913. Men dette Forfatterens Skøn over, hvilket Tidsrum, der har Interesse, er igen Udtryk for Dr. Jørgen Pedersens manglende Følelse med sit Emne.

I disse Aar standsede nemlig i en Række Lande Arbejdernes økonomiske Fremgang, eller der foregik endda en ligefrem Tilbagegang i Real-lønnen. Trods Fagforeningernes efterhaanden stærke Position øjnede

Arbejderne ingen Fremgang, og dette gav — som mange af dette Blads Læsere sikkert endnu erindrer — Anledning til stærk Uro blandt Arbejderne og Krav om nye Veje. Hvor- dan Udviklingen vilde have formet sig, hvis Krigen ikke var kommet, véd ingen, men eet kan man i hvert Fald ikke sige: at Tiden var uden Interesse.

Med Hensyn til den Betydning, som Fagforeningerne har haft paa Lønfastsættelsen, er det meget svært at finde Forfatterens Mening. Et Sted hævdes saaledes, at Fagforeningerne ikke har haft nogen Indflydelse, idet »Lønnens Bevægelsestype er ganske den samme før og efter, at disse Organisationer begynder at spille en Rolle«, men andre Steder indrømmer Dr. Jørgen Pedersen, at de har betydet en opadtrivende Kraft for Arbejderne »af stor sjælelig Værdi«.

I denne Forbindelse kan henvises til et lille Slutningskapitel Side 141, hvor Dr. Jørgen Pedersen, efter at have »studert Sagen grundigt fra begge Sider« — »uden Væklen« kommer til det Resultat, at der maa være en stærk Forbindelse mellem alle Lønsatser, og at der i Lønudviklingen har været »en saa afgjort ensrettet Grundbevægelse«, og dette maa tyde paa en »elementær Kraft, der samtidig paavirker alle de paagældende Fænomener«.

Hvad dette er for en mystisk Kraft nævnes ikke med et Ord, hverken her eller senere, saa Fantasien kan have frit Løb, men man kunde jo gætte paa Fagforeningerne.

Overfor disse indre Forhold røber Forfatteren iøvrigt et aabenbart Ukendskab, f. Eks. ved sine Bemærkninger om, at Fagforeningernes Ledelse repræsenterer den Majoritet indenfor Arbejderne, som Arbejdsløsheden kun i ringe Grad berører, og derfor kun interesserer sig for dem, der har Arbejde.

Lýsingar Útbjóðing.

Arbeiðið við at byggja nýtt bróstsjúkrahús í Hoydolum verður her givið fram til almenna útbjóðing. Boðið kann verða upp á allt arbeiði undir einum ella upp á hvort arbeiðsslag fyrir seg. Tekningar, skrifaðar frágreiðingar og treytir kann ein fáa frá hósdegi 21. í hesum við at venda sær til nevndarformannsins móti at lata 5 kr. í peningatrygging, sum verða afturgoldnar, tá ið lánið verður aftur borið heilt og holdið.

Boðini verða send til formannin í nevndini fyrir bróstsjúkrahúsini í Hoydolum, harra **Nyholm Debess**, Tórshavn, seinast mánadagin 8. juni kl. 18, og verða tey upplatin sama kvöldið í hjáveru teirra, ið boðið hava og eru viðstaddir.

Nevndin vil eiga heimild til at velja og vraka millum boðini og um neyðugt gerst, eisini vraka øll.

Tórshavn 18. mai 1931.

Nevndin
fyrir bróstsjúkrahúsini í Hoydolum.

ANDELSSKABET ÍS VIRKI TVERAÁ

afholder ordinær Generalforsamling Tirsdag den 26. Maj Kl. 6 Em. i A. Jespersens Lokale, Tveraa.

Dagsorden i Henhold til Vedtegtens § 11.

Adgangskort afhentes paa Selskabets Kontor.

Bestyrelsen.

Røde Kors (Thorshavns Afdeling)

afholder Generalforsamling Mandag den 1. Juni Kl. 8 Eftm. paa Sømandshjemmet.

Alle Medlemmer bedes om at møde.

Bestyrelsen.

Generalforsamling.

Befordringskassen ved Th. og O. Sygekasse afholder Generalforsamling i Logens store Sal Tirsdag den 26. Maj Kl. 8.

Dagsorden:

Endelig Vedtagelse af Forhøjelse af Rejselskud.

Thorshavn, den 5. Maj 1931.

Bestyrelsen.

En flink Pige

kan faa Plads straks.

C. F. Hansen.

